

in zich heeft hovenier in de gaarde te worden, zal in die gaarde bloemen kweken", zoo volgt in het rapport. (Helaas er zijn er genoeg die liever aardappelen poten!) „Maar men late hem de vrijheid om dat te doen naar eigen aard en naar omstandigheden". Hierbij begon ik bedenkelijk te kijken, maar gelukkig gaat de rapporteur voort: „Naast vrijheid voor den docent achten wij voor een aesthetisch litteratuuronderwijs verandering in de opleiding der litteratuurleeraren noodzakelijk. Hierover nader in het betreffende gedeelte".

Het is over dit betreffende gedeelte van het rapport, dat ik het tenslotte nog even hebben wil. Met den geest, de algemeene strekking van dit gedeelte ben ik het geheel eens. Die strekking is, dat ook de a.s. leeraar in „taal- en litteratuur" veel dieper kennis moet maken dan dit gewoonlijk geschiedt, met wat van litteratuur het eigenlijke is: de kunst, de schoonheid. Hij in de eerste plaats moet leeren lezen, en ook voorlezen, met litterair begrip, met een voordracht, die zonder in het opdringerige voordragersgenre te vervallen, aan het kunstwerk als zoodanig volle recht doet — leeren lezen moet hij immers ook anderen. Alles uitstekend, alleen het middel om hiertoe te geraken, dat het rapport aanbeveelt, lijkt mij niet zonder bedenking te aanvaarden. „De litteratuur- en de teekenleeraar" — zoo zegt de rapporteur in 't begin van zijn kapittel: De Vorming der docenten — „worden onvoldoende filosofisch-aesthetisch onderlegd." En wat hij dan eigenlijk wenscht zegt hij vrij precies, een paar bladzijden verder:

„Litteratoren (Nederlandsche, zoowel als andere) behooren een bij de wet verplicht gesteld filosofisch-aesthetisch college te volgen, welk college zou moeten gegeven worden door een aan den hoogleeraar van de algemeene wijsbegeerte toegevoegde speciale lector of, wat nog beter en door den omvang van het studievak zeker gewettigd ware, door een met dat onderwijs belasten hoogleeraar. Deze zou tot taak moeten krijgen de studenten-litteratoren in te leiden tot de

algemeene filosofie, inzonderheid tot de aesthetica, met speciaal accent op de aesthetica der letteren, tot historisch-filosofische waardeering der letterkundige kunstwerken, die hun onder de oogen komen" enz.

Deze zinnen hebben mij bang gemaakt. Een hoogleeraar of lector (voor hun leven, of althans tot hun 70e jaar, benoemd?) in de litteraire, neen in de filosofische aesthetica, met speciaal accent op de aesthetica der letteren — moge God ons er voor bewaren tot in lengte van dagen! Amen!

Wat zullen de vele, vele filosofen die ons lieve landje tegenwoordig rijk is, dank zij Bolland en Amersfoort, genieten van deze zinnen in het rapport! De geheele litteraire kunst, als litteraire aesthetica, bij de filosofie ondergebracht! Men ziet hem al optreden, te Leiden b.v., een veelbelovenden Bollandist, verkondigend ex cathedra het woord van den meester over de „zielige" kunst der letteren — de roman: keukenmeidenlectuur! Men hoort hem al vragen waarom zij „hun boek" niet meegebracht hebben — hun dikke boek over de aesthetica!

Mag ik mijn bescheiden meening eens zeggen over de woordcombinatie: filosofisch-aesthetisch? Dit is een contradictio in terminis. Filosofie behoort tot het gebied van de rede, van de rede alleen; de filosofie (o! mocht het iedereen gegeven zijn, er zich een gedeelte van zijn leven aan te wijden!) leert ons denken, zuiver onderscheiden al wat met de gedachte te onderscheiden is; de filosofie is een zelfstandige geestesbezigheid, die van de wetenschap gebruik maakt en haar leidt tevens; de filosofie kan zelfstandig vorderingen maken. De aesthetica geenszins! Als zij iets is, dan is zij iets proefondervindelijks. Een onderzoek, een begrip en een inventarisatie. De aesthetica behoort na te gaan wat de kunstenaars aan schoonheid hebben voortgebracht. Het terrein van de kunst is het geheele leven, de geheele ziel, en de taak der aesthetica is: te noteeren wat zij daar doet.

Filosofen en kunstenaars hebben elkaar maar zelden goed begrepen en dus maar